

20.71x31.41	31	עמוד 12	הארץ - כותרת	14/01/2011	25705115-6
אוניברסיטת בר איל - 80039					

בניגוד לעמדת בג"ץ, הרבנות מרחיבה את סמכויותיה בתיקי נישואים אזרחיים בחו"ל

יאיר אטינגר

בראשות הדיין הרב ישראל שחור סירב בנובמבר האחרון לתת פסק דין להתרת נישואים אזרחיים - למרות סרבנות מתמשכת של הבעל ותלונות האשה כי בעלה נהג בה באלימות. הכתבה המלאה בעמוד 12

וכל ענייני הרכוש. זאת למרות פסיקה מכוונת של בג"ץ, שלפיה כאשר מדובר בנישואים אזרחיים ("נישואי קפריסין"), יידונו כל העניינים הכרוכים בגירושין רק בערכאה אזרחית. בפסיקה אחרת, בחיפה, הרכב

כך בפסק דין שניתן לא מזמן בבית הדין הרבני בנתניה, נקבע כי גם במקרה של נישואים אזרחיים ניתן לרונ על פי משפט ההלכה בכל נושא הכרוך בפירוד קם. הרבנים מוסמכים לרונ במש- מורת על הילדים, גובה המזונות

ארבעה פסקי דין שניתנו בשנה האחרונה בבתי דין רבניים בתיקי נישואים אזרחיים, מרחיבים באופן מעורר מחלוקת את סמכות הדיינים במקרה של גירושים.

הרבנות מרחיבה סמכויות בתיקי נישואים אזרחיים

פסקי דין שניתנו בבתי דין רבניים קובעים, בניגוד לפסיקת בג"ץ, כי סמכות הדיינים בקשר לזוגות שנישאו בחו"ל ומבקשים להתגרש, לא נעצרת בפסק דין טכני

יאיר אטינגר

"אם התחתנתי אזרחית, ואם היתה לי או בחירה, או למה אין אותה עכשיו? אני ממש לא מבינה - מה בכלל אני עושה כרבנות", כך מזמרת ורד שביט יחד עם חבריה בקליפ שהעלתה בימים האחרונים ליוטיוב וזכה עד אתמול ליותר מ-21 אלף צפיות. שביט, כמו אלפי ישראלים לים שנישאו בחו"ל ובחרו לפרק את החבילה, נדרשה לעבור בבית הדין הרבני, והתרגזה. קצפה יצא על ההליך שבו בני זוג ישראלים יהודים, שנישאו בחתונה אזרחית - ומבקשים להירשם כגרושים במשרד הפנים - נדרשים להציג טייד בפסק דין מטעם הדיינים המתיר את הקשר הווגי ביניהם. שביט התגרשה כמקובל ביי- שדאל, ובחרה להגיב על סיפור רה האישי בהומור, אבל מבחינה ציבורית ייתכן שהיא מנהלת את המלחמה של אתמול. ארבעה פסקי דין שניתנו בשנה האחרונה בבתי דין רבניים אזרחיים קובעים כי סמכות הדיינים בקשר לזוגות שנישאו בחו"ל לא נעצרת בפסק דין טכני המתיר את הקשר בין גבר לאשה, וגם לא ב"גט לחומרה" כפי שנעשה במ קרים מסוימים של נישואים אזרחיים. הפסיקות מעודדות סערה בקרב משפטנים העוסקים בדיני משפחה.

רושין. שני הרכבים אחרים בבתי הדין של תל אביב וחיפה הרחיבו קו לכת ונטלו את הסמכות לרונ ב"תנאים" שהציבו הבעלים, כפי שנעשה בהליכי גירושין על פי ההלכה. בחיפה, הרכב בראשות הדיין הרב ישראל שחור סירב בנובמבר האחרון לתת פסק דין להתרת נישואים אזרחיים - למרות סרבנות מתמשכת של הבעל ותלונות האשה כי בעלה נהג בה באלימות. בית הדין קבע כי

לטענת הדיינים, ההלכה מכירה בהתקשרות אזרחית ולכן ניתן לרונ גם במשמורת ומזונות

ב-2006 קבע בג"ץ כי הדיינים יתירו "נישואי בני נוח", אך לא ידונו בעניינים הנכרכים בתהליך הגירושין

ארגוני זכויות נשים: משמעות הדבר שכל אשה שנישאה בקפריסין היא מסורבת גט בפוטנציה

"אין מניעה לחייבם בגט", כלומר להתייחס אליהם כנשואים על פי ההלכה. עד היום, הסתמכו בתי דין רבניים על שיטות מקלות בהלכה והתירו את הנישואים על ידי פסק דין מטעמם, גם בלי הסכמת הבעל.

ארגונים למען זכויות נשים מוחים וטוענים שזהו פרק חרש במאבק שמנהלים בתי הדין הרבניים להרחבת סמכויותיהם. פרופ' רות הלפרין-קדר, ראש

מרכז רקמן לקידום מעמד האשה באוניברסיטת בר-אילן, אמרה ש"מדובר בהתפתחות רדמטית, שבה הדיינים מכפיפים לשליטתם גם את אותם עשרות אלפי זוגות שבחרו לא להתחתן במי סגרת הרבנות. עד היום, אשה שהתחתנה בנישואים אזרחיים היתה מוגנת מהאפשרות של עגינות ומסורבות גט. היום כל אשה שהתחתנה בקפריסין היא מסורבת גט בפוטנציה".

לעומתה, הפרופ' אליאב שר חטמן, מומחה למשפט עברי ומרצה במכללת שערי משפט, מברך על פסק הדין מנתניה. "אני רואה בזה דבר חיובי. אני חושב שזה משרת את כוונת החוק שהיתה, לאפשר למי שרוצה - ולא להיכריח אף אחד - להתייצב בפני בית הדין הרבני. זה לא שבית הדין שלל זכויות מהנשים, להיפך. רואים באשה שהתחתנה בנישואים אזרחיים כנשואה ומי תחשבים בה כנשואה".

השאלה איך מתירים נישואים אזרחיים בישראל וכתה לתשור בות של בג"ץ ובית הדין הרבני הגדול. ב-2006 קבע הרכב בראשות הנשיא דאז אהרון ברק (בתיק שזכה לכינוי "בג"ץ בני נוח") כי יש לאמץ את הגישה של בית הדין הגדול, לפיה יש מעמד מסוים בהלכה לנישואי קפריסין, אך הדיינים יכולים להתירם בה ליד פשוט ומהיר יחסית: פסק דין הקובע כי הקשר הווגי.

השופט ברק קבע כי בתי הדין לא ידונו בעניינים הנכרכים" אחד הפדידה - כמו משמורת על ילדים וענייני רכוש - משום שחזקה על בעל המבקש זאת מבית הדין כי הוא "אינו פועל בכנות", כלומר מנסה לנצל לרעה את בית הדין. היות ובית הדין הרבני לא רואה את הנישואים כתקפים מלכתחילה - הדי שידוע לכל הצדדים שהדיינים לא ייתנו לא שיהיה זכויות כלשהן, ותמיד יישמד יתרון לגבר.

בית הדין בנתניה דן במקרה של זוג יהודים שהתחתן בקפריסין ב-1998, ונולדו לו שני ילדים. בצעד חריג, הגיש הבית על תביעת גירושין לבית הדין הרבני וכרך אליה את נושאי

21.05x22.69	32	עמוד 12	הארץ - כותרת	14/01/2011	25705125-7
אוניברסיטת בר איל - 80039					

50% יותר מ-50%	20%	30%	5%	45%
מהמתחתנים בחו"ל נישאים בקפריסין	נישואי תערובת עם אזרח זר או נישואים חדמיניים	יהדותם אינה מוכחת, מוטלת בספק או שאחד מבני הזוג אינו יהודי	יהודים שלא יכולים להינשא ברבנות (כהן וגרושה, פסולי חיתון ואחרים)	יהודים שהיו יכולים להינשא ברבנות

חתונה אזרחית
זוגות ישראלים שמתחתנים בחו"ל

חתונה אזרחית בחו"ל, אשתקד. למצולמים אין קשר לנאמר בכתבה

תצלום: מיכל פתאל

נתונים: ארגון משפחה חדשה

רבנים אישרו לגבר שאשתו נכה לשאת אשה שנייה

טיפל באשה במסירות במשך שלוש שנים, אבל ב-2009 הוא הגיש תביעה לבית הדין בחיפה להיגרש. תיר לו לשאת אשה שנייה. הגבר, בן 40, טוען בין השאר, כי הוא רוצה לקיים מצוות פרו ורבו, ונכדי צד ממנו לקיים את המצווה עם אשתו בגלל מצבה הגופני והנפשי.

הרכב הדיינים, בראשות הרב ישראל שחור, ביי קש תחילה להתרשם ממצבה, בין השאר כדי להשיב לשאלה אם היא עומדת על דעתה כדי להתייצב בסידור גט על פי ההלכה, אך בסופו של דבר ויתר והסתמך על חוות הדעת הרפואיות ועל העדים. הדיינים ציינו, בין היתר, כי האפטרופסית של האשה כתבה להם: "אין התנגדות לבקשת הבעל להיתר נישואין".

יאיר אטינגר

בית הדין הרבני בחיפה התיר באחרונה לגבר לשאת אשה שנייה לאחר שאשתו הראשונה לקתה באירוע מוחי בזמן הריונה. הדיינים פסקו כי "אין סיכוי על פי טבע שתחזור למצבה הראשוני (אלא אם יהיה נס משמים)". הרב הראשי לישראל, שלמה עמאר, המכהן גם כנשיא בית הדין הרבני הגדול, אמר להחליט בימים אלה אם לאשר את ההחלטה.

לא מדובר בתקדים, אלא במקרה נדיר שבו דיינים מטעם המדינה מתירים לגברים - לעולם לא לנשים - לשאת אשה שנייה. לפי החוק בישראל, הביגמיה אסורה, אלא אם הרבר נעשה בהיתר בית דין ובאישור נשיא בית הדין. במערכת בתי הדין אמרו ל"הארץ" כי היתרים כאלה ניתנים ב"ארבעה" חמישה מקרים בשנה.

על פי הערויות שנדרונו בבית הדין, הבעל

ניינים הנכרכים, כותבים הדיינים מנתניה כי "מדובר כאן באמרת אגב שאיננה מחייבת".

בעוד פרופ' שוחטמן סבור כי בית המשפט גילה פתיחות ולא שמרנות, אומרת עו"ד בתיה כהן נא דרור, מנכ"לית "מבוי תסום" למען מסודרות גט, כי "בתי הדין יוצרים כמו יריהם סרבנות גט במקום שאינה קיימת". לדבריה, "מגמת בתי הדין לחרוג מסמכותם במטרה להחמיר במקום שאין בכך צורך ולייצר נשים עגונות מנוגדת להלכה, למוסר ולצדק האנושי, מכרסמת בלגיטימיות של בתי הדין ומובילה לקיצים כבעלי סמכות ייחודית בהתרת נישואים של יהודים. שוב אנו נוכחים כי גם נישואים אזרחיים אינם חסינים בפני בית הדין הרבני".

המוזנות והרכוש, במקום לפנות כמקובל לבית המשפט לענייני משפחה. האשה כפרה בסמכות בית הדין לדון בנושאים הללו - אך בית הדין קיבל את עמדת הבעל. יצוין כי למרות הפסיקה, בני הוגג מקיימים בימים אלה מו"מ להסדר ביניהם - ואם זה לא יצלח, האשה מתכוונת לערער לבית הדין הרבני הגדול. האשה טענה, כי אין כאן מקרה של בעל ואשה, היות והשניים נישאו מרצונם כנישואים אזרחיים, ואולם בית הדין חזר על קביעת בית הדין הגדול בעניין נישואי קפריסין, וכתב כי "בהחלט קיימת הכרה, לפי הדין העברי, בנישואים הללו כנישואי בני נוח", כלומר שיש להם תוקף מסוים בהלכה. ביחס להערת השופט בדק על חוסר הכנות בעי